

פרוטוקול מס' 36

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג' כ"ו בתמוז תשל"ד - 16.7.74, שעה 08.30

נ כ ח ר :

- חברי הוועדה:
- י. תמיר - יו"ר
 - ח. אנו-רביע
 - א. אנוחצ'רא
 - נ. אליעד
 - י. בארי
 - א. גבלנר
 - א. הרליץ
 - א. ורדיגר
 - א. יפה
 - ד. קורן
 - ב. צ. קשת

מזמנים:

- ח. גבתון - מנכ"ל מ. התיירות
 - מר דש - משרד הפנים
 - ל. גרי - " "
 - מר גבאי - המשפטים
 - ז. וילק - התיירות
 - י. היבנר - הפנים
 - מר שפט - משרד הפנים
 - מר גלס - המשפטים
- לס' 2

מזכיר הוועדה:

- י. ברזני

ר ש מ ה :

- א. אדלר

סדר-היום:

1. מסקנות ביניים בענין בית-דגון;
2. יחסו של משרד התיירות לפעולות מיסיונריות (הצעה לסה"י);
3. חוק הגנת סמלים.

1190

(מקבל ביום 17.7.74)

הי"ר י. תמיר:

אני פותח את הישיבה.

ב-11 ו-12 באוגוסט אנחנו עומדים לערוך סיור מטעם משרד הפנים באגן ההיקרות של הכנרת, באתר המיועד של העיר החדשה, ובפתח הירדן בקשר עם הצעתו של ח"כ בארי בענין הסכר. חברי הוועדה מוזמנים עם בנות-זוגם.

אנחנו מוזמנים ביום שני הבא בשעה 6 למשרד הפנים, לחזות בסרט "ישו כוכב עליון", בקשר עם הצעתו-ליום של ח"כ שובל.

בענין עכו וההתרחשויות במועצת העירייה - אני שמח לציין שבוטלה ההחלטה שניתנה ע"י מועצת העירייה, והסדר הציבורי שב על כנו. אני מקווה שהבעיה הספציפית של האיש המסויים תמצא אף היא את פתרונה, ולא יחזרו עוד פרשיות כאלה.

לפי בקשתו של ח"כ אברהם יפה נוחה את הדיון בהצעת חוק הגנים הלאומיים עד לבירור יסודי יותר של השפעת החקיקה על התפתחות הגנים הלאומיים במדינה (הצעת החוק אומרת שלא יישו שינויים בגנים לאומיים אלא עפ"י החלטת הכנסת).

1. מסקנות-בניים בענין בית-דגן

הי"ר י. תמיר:

לפני שנועות אחדים בחרנו בוועדת משנה לענין בית-דגן. גורל הישוב הזה קשור בתכנון שדה-התעופה וכו'. בראש ועדת המשנה עמד ח"כ בארי, והיא הגיעה למסקנות ביניים פה-אחד. אני מציע לאשר אותן. המסקנות יופצו בין חברי הכנסת אישית, מאחר שהנושא לא הועבר אלינו ע"י מליאת הכנסת. אני מציע שאשלח את המסקנות גם לאנשי בית-דגן.

ב.צ. קשת:

אני רק מוחה בגד הפרטום שניתן בכלי התקשורת למסקנות של ועדת משנה לפני שאושרו ע"י מליאת הוועדה.

הי"ר י. תמיר:

הערה נכונה. הדבר עומד בניגוד לסיכום מפורש שלנו.

י. בארי:

ועדת המשנה ישיבה ביום ששי, בהשתתפות ח"כ גבלבר, ורדיגר ואנוכי, עם נציגות התושבים של בית-דגן ושל בני-עטרות. לאחר הישיבה נמסר ע"י המזכיר קומוניקט, בו נאמר שוועדת המשנה ישיבה עם התושבים; שהבהרנו להם כי הממשלה עדיין לא קיבלה החלטה; הם העירו מה שהעירו, ואמרנו לתושבים: איננו מוסרים לכם את תוכן מסקנותינו, שעליהן תשמעו כשהן יונחו על שולחן ועדת הפנים. בגמר אותו קומוניקט נאמר: בשבוע הבא יונחו מסקנות ועדת המשנה על שולחן ועדת הפנים. זה כל מה שנאמר. לא מלה ולא חצי-מלה לתוכן המסקנות, וגם לתושבים לא הודענו עליהן.

ד. סורן:

אני מבקש לרשום שיש לי הסתייגות למסקנות, ואני מבקש לדון בהן בישיבה הבאה.

הי"ר י. תמיר:

נדון אפוא במסקנות ועדת המשנה בישיבה הבאה.

קיבלנו אתמול מברק: עקב הסחבת בממשלה בענין בית-דגן... החלטנו להודיע לכבודו... כי נערוך שביחת-שבת ליד משרד ראש-הממשלה... אם תוך 10 ימים לא תתכנס ישיבת ממשלה.

2. יחסו של משרד התיירות לפעולות מיסיונריות

הי'ר י. חמיר:

החלטנו לדון בנושא זה בישיבה קודמת, בעקבות הצעה לסי' שנומקה

כאן ע"י ח"כ שינמן.

ח. גבתון:

האמת היא שאין כל קשר כביכול בין משרד התיירות לבין המיסיון, נכון שאנחנו מעודדים תיירות נוצרות לארץ, בתוכה תיירות של צליינים, אבל אין הדבר מעיד על יחסנו למיסיון. הדבר דומה למספר מוכרי-סמים שנכנסים בין יתר התיירים לארץ; אין פירוש הדבר שמשרד התיירות מעודד אותם. איש לא נכנס למדינה תחת הכותרת "מיסיונר" אלא "תייר" בלבד. גם סוכן התיירות שנשאל על-ידינו טען שאיננו יכול לשאול כל תייר שנרשם לבוא אם הוא מיסיונר או לא. האמת היא אפוא שאין למשרד התיירות מה לומר בענין זה.

ב.צ. קשת:

מדובר במקרה קונקרטי, בקבוצת אנשים שהיתה צריכה לערוך ארוחת-צהרים במלון רמת-אביב, סעודה שבוטלה משום שטענו שמדובר במיסיונרים, ואילו בלחץ משרד התיירות נערכה הארוחה במקום אחר, בהשתתפות אדם הידוע כמיסיונר, כשמרבית ההזמנות נשלחו לתושבי הארץ ולא לתיירים.

למעשה החלטנו לדון בנושא זה בוועדת משנה, אלא הוצע שלפני שוועדת המשנה תיכנס לדיון רצוי שנשמע במליאת הוועדה את משרד התיירות.

ח. גבתון:

במקרה הספציפי היה בירור גם במליאת הכנסת. אבל הבעיה כאן הועלתה כבעיה כללית, ובעיה כללית לא קיימת אצלנו.

ז. וילק:

ב-4 ביוני ראיתי בעתון הודעה בשם מנהל מלון רמת-אביב הטוען שיש עליו לחצים לבטל סעודה שנועדה ל-450 תיירים ומוזמנים אחרים, ביניהם נוצרים מרמאללה ומבית-לחם. כשביררתי במשרד נאמר לי שיש התערבות של הרבנות בת"א לביטול הארוחה. הלכתי לרב נתן, וסיכמנו שנזמין את סוכן הנסיעות ואת ראש הקבוצה (שהוא כומר) לבירור. בעקבות השיחה סוכם שהארוחה תתקיים למספר אנשים שיש להם קשר עם קבוצות נוצריות הבאות ארצה. הקבוצה התאכנסה במלון סט-ג'ורג' בירושלים. לפי לוח הזמנים הם היו צריכים לבקר באותו יום באשקלון, ומשם הגיעו לת"א. אמרתי למנהל מלון רמת-אביב שאני סבור כי יש לקיים את הארוחה שהוזמנו חדשים אחרים מראש, ולא צריך לבטל אותה משום שבין התיירים יש כומר. גם הכומר צריך לאכול, בפרט שהארוחה כשרה. למחרת הייתי בת"א והתעניינתי לדעת מה סוכם בדיון. סוכם שהכל בסדר; אין הטפה נוצרית; הארוחה תתקיים והאנשים יתפזרו. הופתעתי אפוא לשמוע שהארוחה בכל זאת בוטלה, וחששתי לתגובות בחו"ל. חיפשתי אפוא מקום אחר לקיים את הסעודה, והיא הועברה לגן-ארנים.

בידי העתק עדות של מורה-דרך שהיה צמוד לאותה קבוצה, שלא היתה שום פעולה מיסיונרית. הם בירכו, הכומר דיבר, אח"כ שרו שירים והתפזרו לאוטובוסים שחילו להם. דיווחתי על כך לשר ב-11 ביוני, וזהו הסיפור. כך שאין הדבר קשור בכל פעולה מיסיונרית. פשוט מצאתי לנכון לדאוג להאכיל את קבוצת התיירים.

ב.צ. קשת:

כמה תיירים היו שם, וכמה מנות הוזמנו?

ז. וילק:

היו כ-150 תיירים, והוזמנו 450 מנות. באו כ-10 אוטובוסים, ויש אפוא להניח שהיו כ-250-300 נוצרים. היו ביניהם גם יהודים. לא בדקנו

ב.צ. קשת:

אני רוצה שיהיה ברור שלא מדובר כאן בציר-מכשפות. השאלה היא אם נעשה כאן דבר שאפשר היה למנוע אותו או לאו. לאחר שמלון רמת-אביב נאלץ לסרב - משרד התיירות היה צריך להבין במה מדובר. במכתב-הלווי להזמנה לארוחה מדובר במפורש על "אסיפת החברות", על "שדרי מקרא", על "המשיח" וכו'. מצד אחד לא צריך להיטפל למשרד התיירות שכאילו מפיץ את דת ישו. אבל מצד שני לא צריך גם להיתמם, כאילו מדובר בהאכלת תיירים גרידא. נכון שצריך להאכיל תיירים שבאים לארץ ולספק להם אוטובוסים ומורי-דרך וכו'. אבל מכאן ועד לאפשר הזמנת כאלף יהודים כדי לנהל ביניהם במקום הארוחה פעולה מיסיונרית הדרך רחוקה. במקרה כזה אפשר היה להודיע לראש הקבוצה שאמנם מגיעה להם ארוחת-ערב, אבל מכיוון שמנצלים זאת למעשים שאיננו רוצים בהם - לא נאפשר להם ארוחת ערב ל-600 איש. אני סבור שאת המקרה הספציפי הזה ניתן היה בהחלט למנוע.

א. הרליץ:

צריך להתייחס לכל העניין הזה מבחינה עקרונית. או שאנחנו ארץ פתוחה, וימוקרטיה, או שאנחנו הופכים לארץ טוטליטרית. אין לשום גורם במדינה כוח תחיקתי או נוהלי למנוע מקבוצה זו או אחרת לקיים כאן אירועים. ואם אתה עושה זאת כיום כלפי המיסיון - מחר תעשה זאת לגבי תנועה פוליטית זו או אחרת. אני רואה בכל העניין הזה חקרים מסוכן מאד, כשם שאני רואה חקרים מסוכן בכך שמועצת הרבנות משתמשת בכוחה בענייני כשרות לצרכים אחרים, משום שאימו על מלון רמת-אביב שיאסרו עליו לקיים חתונות אם לא יבטל את הארוחה.

אני מציעה אפוא לשקול את העניין היטב, לא רק מנקודת ראות של עידוד התיירות (שגם בזה איננו מצליחים כל כך בימים אלה). איננו יכולים לקבוע מי מהתיירים יאכל ומי מהם יזמין אורחים. האחוז המכריע של יהודים במדינת ישראל חזקים ומחושלים די הצורך לעמוד בפני הפיתוי של המיסיון - כי אחרת צריך לחפש את האשם במקום אחר ולא בארוחה ברמת-אביב. אני מציעה אפוא לכנסת שלא להיראות כנותני יד למגמות טוטליטריות.

א. אבוהצירא:

אני מתפלא על דבריה של ח'כ הרליץ. מהדברים ששמענו כאן ברור שהיתה כאן פעולה מיסיונרית, לא חשוב אם בחסות ארוחה מסוימת ולא חשוב מה אנחנו חושבים על הרבנות. עובדה שאותם תיירים באו הנה לא רק כעולי-רגל להנאתם הרוחנית האישית אלא כדי לשלב בעלייתם-לרגל פעולה מיסיונרית ברורה. השאלה היא מהותית לקיומנו במדינת ישראל, ואין כאן שאלה של ארץ וימוקרטיה מול ארץ טוטליטרית ולא של השקפה דתית מול השקפה אנטי-דתית. אין לי כל עניין להתמודד עם הנצרות כדת, או להפריע לה להתקיים; גם אינני יכול לעשות זאת. אבל בתוך ביתי אינני רוצה שמישהו יחדור וינסה לטרפד לי את צורת חיי. השאלה היא אפוא היכן כאן הפגיעה בפרטיות שלי בהם או שלהם בי.

אני בוודאי חושב שמתפקידו של משרד התיירות לעשות הכל כדי שהתיירות למדינה תקבל תנופה, גם אם מדובר בצליינים נוצרים. אני מתנגד לכך שמישהו ימנע מנוצרי לבקר בארץ כתייר. בזה אנחנו מרינה וימוקרטיה. אבל מכאן ועד לסתן חסות של משרד ממסלתי לפעולה מיסיונרית המרחק גדול. כי מתברר שהקבוצה הזאת של 150 איש הזמינו ארוחה לכמה מאות אנשים, תוך חלוקת חומר מיסיונרי ערבהק, ותוך שמשרד התיירות דואג להם למקום ולארוחה. אם האנשים דואגים לעצמם לאולם לפעילות מיסיונרית - אינני יכול למנוע זאת מהם גם אם אני רוצה. אבל לא תתכן חסות של משרד התיירות לארוחה מיסיונרית.

אני מופתע מייעילותה של הרבנות שהצליחה לגלות את הדבר בעוד מועד. ואם גילתה זאת - תפקידה היה לנצל את כוחה כדי למנוע את הדבר. ואינני מקבל את הנימוק שהפרעה לפעולות המיסיון היא פגיעה בתיירות. זהו נימוק של אלה שרוצים לתרץ את העובדה שהתיירות למדינה ירדה. גם אצלי בעיר נעשות פעולות מיסיונרית שאינני יכול להפסיקן, לא לסגור להם את בתי-הספר ולא להפסיק את התקציבים שהם מקבלים ממישהו אחר. זאת הדימוקרטיה. אבל עובדה שהם משפיעים לא באמצעות תרבותם הרוחנית אלא באמצעות שיקולים כספיים אצל משפחות עניות וחלשות. ואסור לקשור זאת בשאלה של וימוקרטיה.

א. אנוחצירא:

אני מציע למשרד התיירות לעשות
לתיירות - כולל תיירות דתית - את כל הפרסומת הנדרשת בחו"ל. שיבואו
גדולי הנצרות ויראו כל פינה בארץ. אבל המשרד לא יכול לארגן להם
ארוחה מיסיונרית; זה לא מתפקידו. לא ייתכן גיבוי ממסלתי לפעולה שאף
אחד מאתנו למעשה איננו רוצה בה.

א. יפה:

אני מסכים לכל דבריה של ח"כ הרליץ,
ואני בא להגן על משרד התיירות.
לדעתי משרד התיירות לא עשה כאן שום דבר חורג מהרגיל, מבחינת תפקידו.
עד שהפריעו לקיום הארוחה ברמת-אביב הוא לא התערב כלל. העניין התחיל
ברגע שמועצת הרבנות בח"א התערבה בעניין. תפקידה של מועצת הרבנות הוא
לדאוג לכך שכל מי שבא למלון לאכול לא יופתע עי"כ שיקבל אוכל שאיננו
רוצה לאכול. זהו תפקידה, ואין היא יכולה להשחמש בכוחה כדי להשיג
מטרות אחרות. ואילו כאן נתקלנו בשימוש לא נכון בסמכות שניתנה לגוף
ציבורי.

אין זה מתפקידו של משרד התיירות
לדעת מה עשתה אותה קבוצה במסגרת ארוחת הערב שלה, גם אם הפיצה חומר
דתי. מכאן ועד לארוחה מיסיונרית המרחב רב. למחרת היום נסעו האנשים
בחזרה לחו"ל, והשאירו כאן את החוברות. האם אתם חושבים שפעולה מיסיונרית
מסוג זה משפיעה ומגיעה לשכבות הנחשלות?

מה היה אילו סקרה דומה היה קורה
לקבוצת יהודים בספרד של ימינו; אילו קבוצה של יהודים מישראל הייתה
מתאספת ומזמינה שם לארוחה את היהודים בני המקום, ומישהו היה מבטל
את הארוחה הזאת בטענות דומות?
אנחנו צריכים לקבוע שמשרד התיירות
פעל בהתאם לחובתו, ונהג כפי שצריך היה לנהוג כלפי אורחים שלנו.

ד. סורג:

משונה קצת שנטפלים לעניין הזה. לא
קרה כאן שום דבר חריג. המיסיון
איננו אסור במדינה הזאת לפי חוק (אם כי כמובן איננו רצוי), ולא צריך
להעמיד זאת כאילו יש במדינה איסורים כאלה.

ב.צ. קשת:

זה עוד עלול להביא לכך שיחדלו
לאהוב אותנו בעולם.

ד. סורג:

זה לא חשוב לי. הדבר חשוב לי
לחיצוק הדור הצעיר שלנו בארץ.
הצעקה שהקימו סביב העניין הזה איננה עומדת בשום פרופורציה לעניין.
לעולם איננו יכולים לבדוק אם נעשית או לא נעשית פעולה מיסיונרית
ממש במקרה כלשהו, ואסור לנו להתערב. תפקידה של הרבנות הוא לפקח על
הכשרות. די בכך שחייבנו את המיסיונרים הללו לאכול כשר.

אני חוזר אפוא וטוען שמשרד
התיירות היה בסדר בעניין זה, וצריך לגמור את העניין.

ג. אליער:

המלה "חסות" איננה במקומה, וצריך
להזהר משימוש בה. דבר אחד היה
משרד התיירות צריך לעשות: כשקבוצת תיירים מתלוננת שמבטלים לה ארוחה -
הוא צריך להתערב ולבדוק מה קורה. ואלמלא עשה משרד התיירות מה שעשה
היינו צריכים אנחנו להתערב ולחקור.

ולח"כ אנוחצירא אני רוצה לומר:
ממתי אתה מפקח שיבואו אורחים לביתך ויתחילו להתרוכח אתך? ואם חוששים
מפני השפעת המיסיונרים על קבוצות נחשלות בציבור - אנחנו צריכים
להילחם בזה בדרכים אחרות, לא ע"י ביטול אדחה של תיירים נוצריים, גם
אם הם מחלקים חוברות.

א. גבלגר:

מה גודל הסכנה האורבת לדת ישראל ולעם ישראל מהמיסיונרים כאן? עד יהודים שרוצים לנצל את המיסיון כדי לרדת מן הארץ. לא המיסיונרים הם שגורמים לידידה של יהודים מן הארץ; היהודים האלה רק בעזרים במיסיון. החשש היחידי הוא מפני אפשרות של רכישה קרקעות רבות מדי בארץ על-ידי המיסיון. אבל כל פעולה אחרת שנעשה אנחנו כביית מחוקקים רק העוזר להם ולא תהיה מכוונת לנו. נראה לי שטעות היתה להציג בכלל את הענין בכנסת, כי ע"כ אנחנו רק הופכים דבר פעוט לדבר גדול. ברור שאיננו רוצים בפעילות מיסיונרית בארץ. אבל הרושם שלי הוא שלא נעשה כאן כל דבר רע ע"י משרד התיירות, אלא מתן הגנה לתיירים שזכותם לקבל אוכל ומקום לינה בארץ.

הי"ר י. תמיר:

לאחרונה הקמנו ועדת משנה לענין פעולות המיסיון בארץ בכלל, ואני מציע שהנושא הזה יועבר לאותה ועדה, ונראה מה יהיה.

כולנו ללא יוצא מן הכלל נגד פעולות המיסיון, למרות הידיעות שקיבלנו שפעולות אלו בארץ אינן זוכות להצלחה יתרה. בענין הספציפי שבו אנו דנים היום אני רואה לומר שעצם העלאת הנושא ע"י חברי כנסת רק שירתה את המיסיון. כי אלמלא הניפוץ המלאכותי הזה, גם ע"י הרבנות וגם ע"י חברי הכנסת המציעים, איש לא היה יודע על כך בכלל. משום כך אני מציע שלא בניח בשלב זה מסקנות על שולחן הכנסת. כי אם בניח מסקנות ברוח דברי ח"כ אליעד, יפה ואחרים - זוהי סטירת-לחי לשני חברי הכנסת המציעים. אם בניח מסקנות ברוח דברי ח"כ אבוחצירא - זה בניגוד לדעת הרוב. אם נקבע שמשרד התיירות נהג בסדר - יתקבל רושם שאנחנו תומכים כאן באמת בענין שאולי איננו כל-כך צודק. ואם בניח מסקנות הפוכות - יצדיק הדבר את כל פעולות הרבנות בשטח זה, דבר שרוב החברים מתנגדים לו. אני מציע אפוא שנעביר את הסוגיה הזאת לוועדת המשנה, שמצידה לא מניחה מסקנות על שולחן הכנסת. אם יהיו לה דעות שתרצה אח"כ להעביר למליאת הוועדה - יש לה זמן.

ג. אליעד:

אינני מסכים לכרוך יחד שני נושאים שונים. לפנינו בעיה ספציפית שהוועדה צריכה להחליט בה, גם אם הכוונות של הי"ר טובות כשלעצמן. עצם העברת הנושא לוועדה המטפלת בפעולות המיסיון משמעותה הודאה בכך שיש משהו בתלונות נגד משרד התיירות, שכאילו נתן חסות לפעילות מיסיונרית.

ח. גבתון:

לי נראה שיש כאן אי-הבנה. משרד התיירות איננו מטפל בקבוצות תיירים כשהן באות לארץ. הן בוחרות לעצמן מסלול סיורים משלהן, ויש להן סוכן נסיעות שדואג להן. משרד התיירות דואג לתשתית, אבל איננו מכוון את הקבוצה. כך ששום פעולה - פרט לאלו שעושה משרד התיירות ביזמתו, כמו ערבי ביגוד או הפסטיבל הישראלי, איננה בחסות המשרד.

אל תהפכו את 150 התיירים הללו למיסיונרים. 150 התיירים הללו היו צליינים נוצרים טובים שעלו-לרגל לארץ-הקודש. השתלט עליהם כומר משומד אחד שניצל אותם כמו שניצל אותנו, וע"י המהומה שאנחנו מקימים אנחנו רק משרתים אותו. אלמלא התערב משרד התיירות והיתה מתקבלת תמונה ש-150 נוצרים שבאו לארץ-הקודש לא יכלו לקבל ארוחה משום שהרבנות גירשה אותם - תארו לעצמכם מה היה קורה בחו"ל, ולמה לנו הדבר. בגלל משומש אחד?

באים אלינו כ-700 אלף תיירים בשנה. יש ביניהם טיפוסים שונים, כאלה המכורים לסמים וכאלה המוכרים סמים, ואפילו מחבלים. זה עניינו של משרד התיירות? התדמית של מדינת ישראל בעולם הנוצרי חשובה לנו מאד, מה גם שרוב התיירים הנוצרים באים מארצות שהן המגינות הגדולות של המדינה, והם רואים בתקופת מדינת ישראל ענין גדול להם. ולמה לנו להפוך אותם לשונאים, כפי שיכולנו לעשות במקרה זה בנקל, ע"י שטות? אל נעשה אפוא את ההיפך ממה שאנחנו רוצים לעשות למעשה.

ד. קורן:

למעשה הייתי מציע לקבוע שהרבנות
חרגה במקרה זה מתפקידיה
הממלכתיים. אבל אני מסכים עם היו"ר שצריך להגיע בעניין זה לכלל
הסכמה בינינו. יחד עם זה, אני מסכים עם ח"כ אליעזר שהעברת העניין
לוועדת המשנה ישובה חצי-הודאה. אני מציע אפוא לקבוע שוועדת הפנים
דנה בנושא, ולא הגיעה לכלל מסקנות. והבעיה המיסיונרית מתבררת במקום
שמתבררת.

ב.צ. קשת:

אילו הייתה לי כוונה לנגח את
משרד התיירות - הייתי מצטרף לח"כ
קורן. כי הנושא העומד על סדר היום הוא תפקידו של משרד התיירות בעניין,
והצעה ח"כ קורן אומרת למעשה: הגענו למסקנה שמוטב לא לדבר על תפקידו
של המשרד בעניין זה.

התרשמתי מדברי היו"ר שהיום לא
כדאי להגיע למסקנות. אני מתנגד להעביר זאת לוועדת המשנה, מסיבות
שונות, גם מאלו שהזכיר ח"כ וגם מהסיבה שוועדת המשנה מורכבת כך
שתפקידה להילחם בפעולות המיסיון, בעוד שח"כ אליעזר ויפה טוענים שכאן
לא הייתה פעולה מיסיונרית.

אני מציע אפוא שהיום לא נקבל
מסקנות, ונחזור לעניין במועד אחר. ועדת הפנים חייבת להניח מסקנות
בנושא שהועבר אליה ע"י הכנסת, אבל לא עכשיו.

רציתי רק להעיר שכל דברי הטעם
שהושמעו כאן לא היו למקרה הנדון, כל מה שנאמר על הגנתם של הצליינים,
איש מאתנו איננו יוצא נגד הצליינים. גם הרוגי הטבח בלוד היו צליינים,
יודי ישראל. המדובר לא היה במתן אוכל לצליינים, אלא בשאלה אם אנחנו
צריכים לאפשר למנורל אחד לעשות פעולה מיסיונרית צשהוא בא במסגרת של
קבוצת צליינים.

י. בארי:

מעייף 85 של התקנון אומר: "בעניין
שאיננו הצעת חוק ושנסמך ע"י
הכנסת לדיון אחת הוועדות תביא הוועדה את מסקנותיה לידיעת חברי הכנסת
ע"י הנחתן על שולחן הכנסת, זולת אם החליטה הוועדה מטעמים מיוחדים
שתצייין בהחלטה שלא תפרסם מסקנותיה, והוועדה רשאית שלא לפרסם את
הטעמים להחלטתה."

היו"ר י. חמיר:

אני מציע בשלב זה להפסיק את
הדיון. חברי הכנסת ישקלו את המצב
שנוצר. באחת הישיבות הקרובות אעמיד על סדר היום סיכומים של הדיון.

א. יפה:

כל העניין היה מכוון כלפי משרד
התיירות. אני מציע שנקבל כאן
החלטה אחת ברורה: אנחנו מוצאים שמשרד התיירות פעל בהלכה.

היו"ר י. חמיר:

אני מציע שלא לקבל החלטה, גם אם
יש לה רוב. משום שאם נקבל החלטה
רוב כזאת - יש זכות למיעוט להניח על שולחן הכנסת מסקנות מיעוט,
והעניין איננו בשל.

ד. קורן:

אני תומך בעמדת היו"ר.

י. ברזני:

בכנסת הקודמת הייתה לנו ועדת משנה
לעניין המיסיון, שמעולם לא הגישה
מסקנות. בכל ששה חדשים הייתה מווחת ליו"ר שאין לה מה לומר.

היו"ר י. חמיר:

אבל רוב החברים אינם רוצים לקשור
את העניין הזה בוועדה המטפלת

מחליטים: הוועדה תחזור לנושא באחת מישיבותיה הבאות.

3. תוק הגנת סמלים

מר גלס:

יש חוק בדבר סמלים מסלכתיים שאדם פרטי איננו יכול להשתמש בהם אלא בהיתר של שר הפנים. סוגיה מקבילה קיימת בחוק הרשויות המקומיות לגבי סמלים של הרשויות המקומיות. מתברר שיש גופים שהם חלק משירותי מדינה אחרים שנמצאים במצב דומה, כמו המשטרה, הדואר, הרכב, וכו', ויש גופים ציבוריים בינלאומיים שגם להם יש סמלים (כמו האינטרפול), שאין לנו כל הגנה עליהם, ואדם פרטי יכול להשתמש בסמליהם ולהטעות את הציבור.

התהליכים יהיו כאלה שהגוף המעוניין יפנה לשר הפנים; השר הממונה על אותו השירות יחווה את דעתו, ושר הפנים יפרט את כוונתו להכריז על סמל מסוים כעל סמן מוגן. לאחר שמיעת התנגדויות, אם יהיו, יחליט השר, ועל החלטתו תהיה זכות ערעור בפני ביהמ"ש המחוזי בירושלים.

החלק השני של החוק מדבר על איסור השימוש בשמות וסמלים בדרך-כלל. כמו שימוש בתמונת הכותל ע"י מועדון בידור או כתובת "סרדיני ביאליק" על קופסת סרדינים. סעיף 5 נותן הגנה לסמלים ושמות עוד לפני שהשר נתן להם הגנה, למקרה ששימוש בהם עלול להטעות אנשים לחשוב כאילו יש חסות של המדינה לנושא הסמל או השם.

כדי למנוע הסתבכות של אדם בפלילים בענין כזה הוא יכול לפנות לשר הפנים ולבקש תעודה שהשימוש בשם, בדגל או בסמל פלוני אינו עשוי להביא את הזולת לחשוב שהוא פועל מטעם המדינה. ומי שקיבל תעודה כזאת - ישמש לו הדבר הגנה בהליכים פליליים (לא בהליכים אזרחיים).

לפני ימים אחדים קיבלה הכנסת חיקון לפקודת הנזיקין, האופר פגיעה בדמותו של אדם או שימוש בשמו וכו' לצרכים מסחריים או פרסומת מסחרית. דבר זה נותן לפרט את ההגנה (להבדיל מן הכלל) שהחוק המוצע מדבר עליה. לדוגמה: לא מזמן נפתחה "סטייקיית קיסטינג'ר". על הסוגיה הזאת מדבר החוק שנתקבל, לא החוק המוצע שבא להגן על הכלל מפני ניצול לרעה ע"י שימוש בסמלים, שמות ודגלים ע"י פרטים.

ב.צ. קשת:

איך ייעשה הפיקוח על החוק הזה למעשה? יש היום 700 סמלים מסוג

זה. איך יתגברו על כך?

מה שנודע לסמלים של רשות מקומית - אני מציע לאפשר זכות ערעור נוספת למיעוט של מועצת העיריה. לדוגמה: עיריית נצרת-עלית החליטה על סמל עם כתונת בערבית ובערבית. מספר חברים התנגדו לכתובת בערבית. והדבר נוגע לא רק לכתובת אלא גם לצורת הסמל, שנקבע לאותה עיריה לעולמים. אני מחפש כאן אינסטנציה כלשהי שלפניה ניתן לערער על צורת הסמל. אולי דרושה רשות סמלים עליונה שתוכל להכריע בענין איכות הסמל לא במובן משפטי אלא במובן ציבורי.

י. בארי:

אותי מטרידה הסיפא של סעיף 5: "או שיש בה כדי לפגוע בתקנת

הציבור או ברגשותיו". זהו מושג מעורפל מאד, וכבר בתי-המשפט הביעו דעתם לא פעם על מושגים כגון אלה שאינם מוגדרים בחוק וניתנים לפרשנות לאו דווקא משפטית. לא ייתכן להטיל על אזרח אחריות פלילית לפי מונח בלתי מוגדר כזה. מצאתי לנכון להעיר זאת, אם כי עדיין אין לי הצעת פתרון.

הז'ור י. תמיר:

אני מסכים עם ח'כ בארי. גם אני חושב שאנחנו צריכים להיזהר

מהגדרות מעורפות בחקיקה שלנו.

והערה לסעיף 8 - סעיף העונשין.

אני סבור שהענשים אצלנו מעודדים עבריינות. מדובר כאן בעסק שהשימוש

היו"ר י. חסיד:

בפרסומת כזאת עלולה להכניס לו מיליונים. ומהו הקנס של 5,000 לירות?
איזו יעילות יש בו?

הייתי בדרום-אפריקה, וראיתי שאנשים נוהגים שם למופת. כשהתעניינתי בסיבות נאמר לי: אדם העובר על המהירות המותרת נקנס בו-גמקום ב-900 לירות; מי שעובר באור אדום משלם 600 לירות קנס. ואילו בארץ אנשים נוסעים באור אדום ומשלים 50 לירות. הגעתי למסקנה שאנחנו מחנכים את הציבור לא לכבד את החוק, משום שהענישה קלה מדי. אנחנו חייבים לקבוע עונש שירתיע עבריינים.

א. ורדיגר:

יש חברות פרטיות המוציאות מדליונים או מחזיקי-מפתחות וכו' כשמוטבעים בהם סמלים רשמיים, סמל המדינה או סמל רשות מקומית וכו'. אולי כדאי שבמסגרת החוק הזה נתייחס גם לנקודה הזאת, שהגענו בה עד כדי הפקרות.

ולגבי הקנסות: הערת היו"ר במקומה, ולא רק לגבי החוק הזה. הקנסות אצלנו מיושנים, ודרושה רביזיה של כל הנושא. הבעיה היא שלמי שכדאי קנס של 5,000 לירות - כדאי גם קנס של 10 אלפים לירות, והענין איננו בסכום. ההרתעה צריכה להתבטא לא בגובה הקנס, ומשום כך אני חושב שבענין זה לא כדאי לשנות.

א. גבלבר:

גם החוק הקיים וגם החוק המוצע מסדירים את הבעיה באופן חלקי בלבד. אינני יודע אם ניתן בכלל להקיף את הבעיה בשלמותה. מר גלס הזכיר שימוש בסמל הכותל למועדון בידור. האם באיזה מקום כתוב שזה אסור? הדברים הללו אינם מוגדרים, ועד שתקום רשות מוסמכת שתפרט סוגי תמונות שאסור להשתמש בהן ללא רשות, או שיותר להשתמש בהם לסוגי עסקים מסויימים ולא לאחרים - לא נפתור את הבעיה. מה שנוגע לעונש, העונש באמת איננו בכסף אלא בכך שיבטלו לאדם את הסמל שבו השתמש.

י. בארי:

ראשית, מדובר כאן על שר הפנים שהוא הממונה על פיצוע החוק, אבל לא נאמר כאן שהוא רשאי להתקין קנסות.

שנית, עוד לפני בעיית הקנס עומדת לפנינו בעיית אכיפת החוק במדינה, בין אם מדובר בחוק התכנון והבניה, בחוק בנוכח וכו'. לדוגמה: בעל בית מסויים בת"א ביקש לפני שנים רשיון להפוך דירה בבית לבית עסק, והוועדה המקומית התנגדה. יום אחד התלוננו השכנים שמבצעים בדירה שינויים, ותוך ימים אחדים נכנס לשם בית דואר, בניגוד להחלטת מועצת העיריה. במשך שנים התנהל באותה דירה סניף דואר ללא רשיון, לאחר שנוצרו בדירה פעולות בניה והריסה.

דוגמה שניה: חוק נחלים ומעיינות מסמך את שרי הפנים והחקלאות להקים רשות לכל נחל ומעיין. שני השרים השיבו לשאלות בכנסת שבמשך חשע שנים לא נעשה שימוש בחוק הזה, ולשום נחל או מעיין לא הוקמה עד היום רשות. וזה עוד לפני שמגיעים לבית-המשפט. האם לחוק הזה תהיה אפוא אכיפה ויהיה מנגנון שיפעיל את סמכויותיו?

מר שפט:

אח הסטאג' שלי במשפטים עשיתי בחוק רשויות נחלים ומעיינות (שהיה מיועד במקורו לירקון). ואני יודע שיש במדינה בעיה חמורה של אכיפת החוק. דעתי היא למשל שחוק התכנון והבניה הוא חוק מצויין, אילו רק אכפו אותו. אבל יכולתנו מוגבלת.

מה שנוגע לשימוש בסמלים - האזורפציה של שימוש בסמלים איננה הבעיה המרכזית של חיינו כיום, וגם בדברים גורליים יותר איננו אוכפים חוקים. אני אינני רואה לגבי

מר שפט:

החוק הזה אפשרות אכיפה אחרת מאשר בכל החוקים הפסבדו-מינהליים האחרים. האכיפה תבוא עי"כ שאנשים יתחילו להתלונן, ובמסגרת המנגנונים הקיימים, כמו משטרת ישראל, יגישו תביעות פליליות.

י. בארי:

אותה בעיה קיימת בחוק כנוביץ, ולא פתרנו אותה.

מר שפט:

עכ"פ, ברור שבעיית אכיפת החוקים במדינה איננה בעיה ספציפית של

חוק הגנת סמלים.

היור' י. חמיר:

אני מציע לפחות לקבוע קנסות-מינימום. אחרת בתי-המשפט יעשו

מהקנסות הללו פלסטר.

מר שפט:

מדיניות מוצהרת של הממשלה היא שאין קנסות-מינימום. איננו מוכנים לפגוע בעצמאותה של הרשות השופטת. הנסיון בנושא זה היה מר מאוד: כשהיה עונש-מינימום על תקיפת שוטרים - השופטים החלו לזכות נאשמים בהמוניהם. אין אפוא קנסות-מינימום, אבל אנחנו מקווים שכבוד השופטים יבינו שאם הם רחמנים יחר על המידה הדבר איננו עוזר לאכיפת החוק במדינה.

מר גלם:

בסעיף 1 הנפגעים אינם סתם אזרחים אלא גופים ציבוריים, ויש להניח שהם יפעילו את השפעתם כדי שיהיו בכל זאת תביעות פליליות. אין להניח שיעברו על דבריהם כאלה לסדר-היום. השאלה יכולה להתעורר לגבי סעיף 5, שם הנפגעים יכולים להיות אנשים פרטיים וקשה יהיה למצוא מי שיגיש את הרשויות לפעול.

א. גבלבר:

הזכרה דוגמה של "טרדיני ביאליק". מי קובע בכלל ששמו של ביאליק מוגן, אם איננו מופיע בשום סמל רשמי מוגן? מי יכול לטעון בשמו של ביאליק שזה פוגע בו?

מר שפט:

יש במדינה מושג של "אדם סביר".

י. בארי:

אבל יש הבדל בין "אדם סביר" ובין "תקנת הציבור ורגשותיו".

מר גלם:

אינני מתייחס כרגע לשאלה אם סעיף 5 כפי שמוצע הוא נבון או טעון תיקון. אני יוצא כרגע מהנחה שסעיף זה יתקבל כמות שהוא, ואני מנסה לענות על השאלה מי ידאג לכך שעבריינים עליו אמנם יובאו לדין. הסברתי שיש שוני בענין זה בין סעיף 1 לסעיף 5. אם כי הייתי אומר ששר הפנים הממונה על גיצוע החוק צריך ליצור לעצמו מכשירים שיאפשרו לו לקבל מידע בדברים אלה.

א. גבלבר:

אני מבין את החלק הראשון של החוק, המקביל לענין של רישום פטנט: מישהו שבחר לו סמל שהוא מוגן ואחר איננו יכול להשתמש בו. אינני מבין מה הם "רגשות הציבור". האוצר לקח למשל את תמונתו של הרצל וקבע אותה על שטר של 100 לירות. מי יקבע אם זהו אמנם כבוד

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
16.7.74

א. גבלבר:

להרצל או לא? הוא הדבר בנוגע לפרט שקבע את שמו של ביאליק על קופסת
הסרדינים ובחשובה למתלוננים טוען שזה בכלל כבוד לביאליק. מי יקבע
כאן? אין טעם בכל הסעיף הזה אלא אם כן יש מוסד ציבורי הקובע בכלל
במה מותר להשתמש ובמה לו, וע"י מי.

בשלב זה נפסיק את הדיון. נמשיך
בו בישיבה אחרת.

הי"ר י. תמיר:

(הישיבה ננעלה ב-10.50)